

Osnovna šola Josipa Vandota Kranjska Gora

Koroška ulica 12, 4280 Kranjska Gora
tel.št.: 041588 48 50, fax: 041588 48 51

34. FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

MOJ KR'J

1. festival

TURISTIČNA NALOGA

Avtorji:

9. razred: Alja Arih, Vid Bačnar, Ema Demec, Manca Hladnik, Marta Mlinar, Bor Petrovič

8. razred: Adrijana Gorjanc, Ožbej Grilc, Lara Hojnik, Peter Jakelj, Tina Kavalari, Katarina Pacek, Katjuša Pristavec, Tjaša Robič, Lara Tomšič Gašpar

7. razred: Jan Arih, Eva Črv, Zala Gregori Okulić, Lovro Grilc

Mentorici:

Petra Berčič, prof. geografije in zgodovine

Helena Smolej, učiteljica biologije in gospodinjstva

Kranjska Gora, šolsko leto 2019/2020

POVZETEK

ŠOLA: OSNOVNA ŠOLA JOSIPA VANDOTA, Koroška ulica 12, 4280 Kranjska Gora

Tel.: 04-5884-850 Fax: 04-5884-851 E-pošta: osjvkg.tajnistvo@siol.net

NASLOV TURISTIČNE NALOGE: **MOJ KR'J 1. festival**

Avtorji:

9. razred: Alja Arih, Vid Bačnar, Ema Demec, Manca Hladnik, Marta Mlinar, Bor Petrovič

8. razred: Adrijana Gorjanc, Ožbej Grilc, Lara Hojnik, Peter Jakelj, Tina Kavalari, Katarina Patek, Katjuša Pristavec, Tjaša Robič, Lara Tomšič Gašpar

7. razred: Jan Arih, Eva Črv, Zala Gregori Okulić, Lovro Grilc

Petra Berčič, prof. geografije in zgodovine

Helena Smolej, učiteljica biologije in gospodinjstva

Festival Moj kr'j je prireditev o najlepših krajih na svetu, o naših krajih v Zgornjesavski dolini. Prva izvedba festivala je bila enodnevna prireditev, ki smo jo organizirali na Vandotov dan, 15. januarja 2020, za učence in učitelje OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora. Čeprav je bila prireditev kratka, pa je obsegala vse značilnosti velikih festivalov: otvoritveno slovesnost, kar devet različnih ustvarjalnih delavnic ter zaključno slovesnost z degustacijo in presenečenjem, glasbenim nastopom Denisa Porčiča - Chorchypa, domačina iz Kranjske Gore. Glavni namen 1. festivala Moj kr'j je na zabaven način predstaviti naravno in kulturno dediščino krajev v Zgornjesavski dolini, predvsem njihovo lepoto, običaje in zgodovino.

V turistični nalogi so opisane priprave na festival, sama izvedba festivala ter evalvacija, ki smo jo opravili po festivalu.

Turistično nalogo je mogoče dobiti v knjižnici OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora ter na spletni strani šole. Izvod imajo tudi avtorji in mentorici.

Ključne besede: festival, moj kr'j, Zgornjesavska dolina, naravna in kulturna dediščina, ustvarjalne delavnice

ZAHVALA

Učenci in mentorici se zahvaljujemo vsem, ki ste se udeležili 1. festivala Moj kr'j in nam tako pomagali pri ustvarjanju letošnje turistične naloge. Posebna zahvala pa gospem Stranig, Brlogar, Kramar in Oven ter gospodu Zimi za pomoč pri izvedbi ustvarjalnih delavnic. Hvala gospodu Arihu za snemanje festivala ter učencema Žanu in Gašperju za tehnično pomoč. Najlepša hvala našemu sokrajanu Denisu Porčiču – Chorchypu za sodelovanje na zaključni slovesnosti. Za vsakoletno podporo se zahvaljujemo tudi Občini Kranjska Gora ter TD Rateče – Planica.

KAZALO

1. UVOD	5
2. IDEJA, CILJI IN NAČRT DELA.....	6
2.1. IDEJA	6
2.2. CILJI.....	7
2.3. NAČRT DELA	7
2.4. ČASOVNICA FESTIVALA	9
2.5. FINANČNI NAČRT.....	10
2.6. CILJNE SKUPINE.....	11
2.7. TRŽENJE	11
3. TURISTIČNI PRODUKT: 1. FESTIVAL MOJ KR'J	12
3.1. Svečana otvoritev 1. festivala MOJ KR'J.....	12
3.2. Ustvarjalne delavnice.....	15
3.3. Zaključna slovesnost 1. festivala Moj kr'j	25
3.4. Po festivalu	28
4. ZAKLJUČEK.....	29
5. VIRI IN LITERATURA	30

1. UVOD

Učenci OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora že sedmo leto zapored sodelujemo na festivalu Turizmu pomaga lastna glava. V teh letih smo se ogromno naučili o naših krajih ter turizmu, eni najpomembnejših gospodarskih panog. Izdelali smo veliko različnih turističnih spominkov, nabralo se je res ogromno različnega materiala. Na šoli zelo spodbujajo delo turističnega podmladka, niso pa vsi seznanjeni s tem, kaj vse je naš turistični podmladek v zadnjih šestih letih naredil. Zato smo dobili nalogo, da v letošnjem šolskem letu pripravimo kulturni dan in predstavimo svoje delo.

Ko sta nam mentorici sporočili temo letošnjega festivala Turizmu pomaga lastna glava Festival naj bo, smo najprej preverili festivalsko ponudbo v naših krajih. V letu 2019 sta v Kranjski Gori potekala dva festivala, in sicer Mednarodni kulinarični festival Kranjska Gora in Mednarodni Filmfest Kranjska Gora KGIFF. Nato smo začeli razmišljati o našem festivalu. Najprej smo si zamislili tridnevni festival, ki bi povezal tri kraje Zgornjesavske doline, in sicer Mojstrano, Kranjsko Goro in Rateče. Festival bi vsak dan potekal v enem kraju. Kmalu smo spoznali, da organizacija takšnega festivala zahteva ogromno dela in tudi finančnih sredstev, mi pa smo le učenci, ki smo radi del turizma in imamo radi naše kraje. Turistično nalogo bi lahko vseeno naredili, vendar bi bilo zelo malo možnosti, da bi kdaj zamisel o festivalu tudi uresničili. Mi pa smo si želeli, da bi že pred rokom oddaje turistične naloge, izvedli naš festival. Tako smo se odločili, da bo naš festival namenjen izbrani publiki, in sicer učencem, učiteljem ter ostalim delavcem OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora.

Ko smo določili publiko in datum izvedbe, 15. januar 2020, smo začeli razmišljati o naslovu festivala. Ker smo se odločili, da dokažemo, da je možno narediti odličen festival s pomočjo preteklih turističnih nalog, le-te pa govorijo o naših krajih, smo se spomnili na pesem Moj kr'j, ki jo izvajata Denis Porčič – Chorchyp in Oto Pestner. S tem pa se je naše delo šele dobro začelo. Preberite si, kako je potekalo naše delo od ideje do same izvedbe festivala ter seveda tudi vtise in ocene udeležencev in organizatorjev takoj po festivalu. Če pa ste neučakani, vas spodnja QR koda popelje direktno na 1. festival Moj kr'j.

2. IDEJA, CILJI IN NAČRT DELA

Letos smo se pri turističnem podmladku OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora zbrali zelo različni učenci od sedmega do devetega razreda. Dobivali smo se pri dveh izbirnih predmetih in pri turističnem krožku.

2.1. IDEJA

Naslov festivala: Moj kr'j

Leta 2018 smo učenci naše šole sodelovali pri snemanju videospota Moj kr'j Denisa Porčiča – Chorchypa in Ota Pestnerja. Pesem govori o medsebojnih odnosih, predvsem med mladimi in starejšimi. Starejši morajo sodelovati z mladimi, nas podpirati ter nam odpreti poti, da bomo imeli večje in lažje možnosti za napredek. Mladi pa moramo spoštovati starejše in biti pripravljeni poslušati. S pesmijo se je Chorchyp poklonil »najlepšemu kraju na svetu« - Kranjski Gori in ostalim krajem v Zgornjesavski dolini. Torej našim krajem, krajem, v katerih živimo in krajem, o katerih govorimo v naših turističnih nalogah. Ko vsako leto pripravljamo turistično nalogo, izlet, prireditev, turistični spominek, se tudi ogromno naučimo in marsikaj novega spoznamo o naših krajih. Predvsem pa vsakič znova spoznamo, da res živimo v najlepših krajih na svetu, ki si zaslužijo svoj dan, svoj festival.

Datum festivala: 15. januar 2020

Naša šola se imenuje po mladinskem pisatelju Josipu Vandotu, ki se je rodil 15. januarja 1884 v Kranjski Gori. Josip Vandot je najbolj znan po trilogiji mladinskih planinskih zgodb o Kekcu, Kekec pa je maskota Kranjske Gore. Zato smo za datum festivala izbrali Vandotov dan, 15. januar 2020.

Glavni vir za temo festivala: turistične naloge preteklih let

Naslov našega festivala ponuja zelo različne možnosti izvedbe. Za 1. festival smo se odločili, da pripravimo pregled dela turističnega podmladka v preteklih letih. Da pokažemo, kaj vse je turistični podmladek naredil za naše kraje. In da našim vrstnikom ter učiteljem na zanimiv način prenesemo naše znanje in znanje naših predhodnikov, saj se s pisanjem turističnih nalog vsako leto ogromno novega naučimo.

Namen festivala:

- spoznavanje domačega kraja, naravne in kulturne dediščine,
- spoznavanje dela turističnega podmladka in zaposlenih v turizmu,
- mladi za mlade,
- prenos znanj in izkušenj med generacijami.

Naročnik festivala:

- OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora (g. ravnatelj Milan Rogelj)

Organizacijski odbor:

- Alja Arih,
- Vid Bačnar,
- Ema Demec,
- Manca Hladnik,
- Lara Hojnik,
- Marta Mlinar,
- Bor Petrovič.

2.2. CILJI

Naša želja in hkrati cilj naše turistične naloge je narediti načrt in scenarij za izvedbo 1. festivala Moj kr'j. Predstaviti želimo pretekle turistične naloge in ves material, ki je nastal v okviru festivala Turizmu pomaga lastna glava. Še pred oddajo turistične naloge želimo festival tudi izvesti. Zato je naš cilj tudi evalvacija 1. festivala Moj kr'j.

2.3. NAČRT DELA

Na srečo nas je v letošnjem šolskem letu v turistični podmladek vključenih kar 19 učencev in 2 mentorici, tako da smo si lahko razdelili delo in je vsak delal tisto, kar ga res veseli in pri čemer je uspešen. Učenci, ki smo bili vključeni v organizacijski odbor, smo se najprej lotili branja preteklih turističnih nalog. Napisali smo besedilo za otvoritev festivala in za zaključno slovesnost. Manca se je lotila ustvarjanja znaka našega festivala. Pomagali smo ji pri oblikovanju plakatov in letakov (Priloga 1). Vsi skupaj smo določili, kaj bomo delali na ustvarjalnih delavnicah. Pogovorili smo se, katere delavnice lahko izvedemo učenci sami in na katerih delavnicah potrebujemo pomoč. V spodnji tabeli je prikazana razdelitev dela. Za vsako delavnico smo določili dve vodji, v primeru, da bo na dan prireditve kdo manjkal. Tudi z besedilom za otvoritev in zaključek festivala smo seznanjeni vsi sodelujoči.

Tabela 1: Razdelitev dela pred festivalom in med samo izvedbo festivala.

KAJ	KDO	PRED FESTIVALOM	FESTIVAL
OTVORITEV FESTIVALA	vsi sodelujoči, Žan in Gašper (tehnična pomoč)	- besedilo - PowerPoint - priprava prostora (oder, okrasitev, ozvočenje, mikrofoni, projektor, računalnik, stoli za 100 udeležencev in 21 organizatorjev) - generalka (14. januar ob 14:00)	- nastop
1. delavnica: RATEŠKI	Manca, Tina, gospa Stranig	- priprava uvodnega besedila - priprava učilnice (gospodinjstvo)	- vodenje delavnice

KRAPI		<ul style="list-style-type: none"> - priprava sestavin: 9 srednje debelih krompirjev, 1,5 kg moke, 3 jajca, sol, kislá smetana, topla voda, polenta, skuta, čebula, drobljen pehtran - priprava pripomočkov: posoda, kuhalnica, stiskalec krompirja - 15. januarja damo ob 8:30 kuhat krompir 	- priprava degustacije
2. delavnica: HREPAVCI	Katarina, Katjuša, gospa Brlogar	<ul style="list-style-type: none"> - priprava uvodnega besedila - priprava učilnice (gospodinjstvo) - priprava sestavin: 1,5 kg moke, 18 dag masla, sol, 24 rumenjakov, 12 žlic kislé smetane, 18 žlic belega vina, 6 žlic ruma, olje za cvrtje, sladkor v prahu za posip - priprava pripomočkov: tehtnica, posoda za testo, merilna posoda, rezalnik za testo, valjar za testo, posoda za cvrtje, posipalec sladkorja - testo pripravimo en dan pred festivalom (14. januar po generalki), ker mora počivati 	<ul style="list-style-type: none"> - vodenje delavnice - priprava degustacije
3. delavnica: RATEŠK GVAŽEK	Alja, Lara T.G.	<ul style="list-style-type: none"> - priprava uvodnega besedila - priprava učilnice (geografija) - priprava sestavin: 2 kg domačih piškotov, 3 kg suhih hrušk, 4 kg skute, 60 dag sladkor v prahu, vanilin sladkor, pehtran - priprava pripomočkov: mešalec, posoda za kuhanje hrušk, posoda za pripravo nadeva iz skute, posoda za piškote, žlice, žlice za sladoled, kozarčki za serviranje sladice - hruške skuhamo en dan pred festivalom (14. januar po generalki) 	<ul style="list-style-type: none"> - vodenje delavnice - priprava degustacije
4. delavnica: IZDELAVA SPOMINKOV	Adrijana, Lovro	<ul style="list-style-type: none"> - priprava uvodnega besedila - priprava učilnice (matematika) - priprava materiala in pripomočkov: modelirna masa (siva, bela, rumena), nožki za oblikovanje, pečica, lesene deske, svinčniki, spajkalniki, barvice, magnetki 	- vodenje delavnice
5. delavnica: TURISTIČNI OGLED MOJ'GA KRAJA	Tjaša, Vid	- priprava besedila in določitev poti	- vodenje po Kranjski Gori

6. delavnica: IZDELAVA TURISTIČNE STOJNICE	Peter, Ožbej, gospod Zima	- priprava uvodnega besedila - priprava učilnice (tehnika) - priprava materiala in pripomočkov za delo - izdelava načrtov	- vodenje delavnice
7. delavnica: LEGENDE MOJGA KRAJA	Marta, Eva	- priprava uvodnega besedila - priprava učilnice (nemščina) - priprava legend - priprava pripomočkov za risanje: papir, svinčniki, barvice - kolo in kamišibaj	- vodenje delavnice
8. delavnica: DRUŽABNE IGRE	Zala, Jan	- priprava uvodnega besedila - priprava učilnice (fizika) - priprava družabnih iger	- vodenje delavnice
9. delavnica: NARODNA NOŠA IN RATEŠKO NAREČJE	Ema, Bor, gospa Kramar	- priprava uvodnega besedila - priprava učilnice (slovenščina) - priprava gradiva (knjige, besede, narodna noša)	- vodenje delavnice
ZAKLJUČEK FESTIVALA	vsi sodelujoči, Žan, Gašper, Denis Porčič - Chorchyp	- besedilo - vse za degustacijo (5 miz, prti, pribor, serviete)	- nastop - degustacija

Povezali smo se s **Turističnim društvom Rateče-Planice** in **Občino Kranjska Gora**.

2.4. ČASOVNICA FESTIVALA

Pred festivalom:

Do 15.12.2019: dogovor z vsemi sodelujočimi na festivalu (pomoč na ustvarjalnih delavnicah: gospe Stranig, Brlogar in Kramar, gospod Zima, glasbeno presenečenje na zaključni slovesnosti Denis Porčič – Chorchyp, snemanje gospod Arih).

Do 24.12.2019: razdelitev dela na festivalu, besedila, ustvarjalne delavnice.

6.1.2020: dogovor o tem, kaj vse še potrebujemo za izvedbo festivala.

8.1.2020: plakatiranje.

13.1.2020: razdelitev letakov, skupna vaja, pregled pripomočkov, sestavin, materiala za ustvarjalne delavnice.

14.1.2020: priprava učilnic in male telovadnice, kjer bo otvoritev in zaključek festivala, generalka, zaključne priprave za ustvarjalne delavnice (priprava testa za hrepavce, kuhanje suhih hrušk).

15.1.2020: ob 7:00 zbor organizatorjev, pregled učilnic, še zadnje informacije, zadnja generalka.

Festival 15.1.2020:

8:30 otvoritev festivala,

9:30 – 12:00 ustvarjalne delavnice,

12:15 zaključek festivala z degustacijo in presenečenje.

Po festivalu:

- pospravljanje (učilnice, mala telovadnica, stoli, ozvočenje),
- evalvacija.

2.5. FINANČNI NAČRT

Stroške, ki bodo nastali pri načrtovanju in izvedbi festivala ter nastopu na turistični tržnici, bo krila občina Kranjska Gora, ki nam vsako leto priskoči na pomoč, da lahko sodelujemo na festivalu Turizmu pomaga lastna glava, ter naša šola.

Tabela 2: Predvideni stroški.

Izvedba ustvarjalnih delavnic	- sestavine za pripravo jedi (Mercator d.d., Kmetija Jerala), - material za izdelavo spominkov (Art, Ljubljana, d.o.o.), - material za izdelavo stojnice (Merkur d.d.)	140 EUR
Degustacija	- kozarčki za serviranje rateškega gvažka, čolnički iz kartona za serviranje rateških krapov, lesene desertne žličke, serviete (Bevann d.o.o.)	50 EUR
Reklamni material	- majčke, plakati, letaki, nalepke (Aleš Bernik s.p.)	390 EUR
Darila za zahvalo sodelujočim na festivalu	- vrečka presenečenja (Mercator d.d.)	40 EUR
		620 EUR

Gospe Stranig, Brlogar in Kramar ter gospod Zima nam bodo na ustvarjalnih delavnicah pomagali brezplačno, prav tako se je honorarju odrekel Denis Porčič – Chorchyp. Ker festival poteka v šolskih prostorih, nimamo stroškov z najemom prostora in ozvočenjem.

V pripravo in izvedbo festivala bomo predvidoma vložili 500 ur dela.

2.6. CILJNE SKUPINE

1. festival Moj kr'j je namenjen učencem, učiteljem in ostalim zaposlenim na OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora.

2.7. TRŽENJE

Pred izvedbo 1. festivala Moj kr'j s trženjem našega festivala nimamo veliko dela, odločili smo se za plakate in letake. Plakate bomo en teden pred festivalom nalepili na različne oglasne table ter vhodna vrata naše šole, letake pa bomo razdelili v ponedeljek, 13. januarja 2020, vsem učencem, učiteljem ter ostalim zaposlenim na naši šoli. Da se bomo organizatorji ločili od ostalih učencev, smo dali izdelati reklamne majčke, s katerimi se bomo predstavili tudi na turistični tržnici.

Slika 1: Skica naših reklamnih majčk.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

Ker pa bi radi, da se o našem 1. festivalu Moj kr'j govori in piše v vseh lokalnih medijih, bomo na festival povabili gospoda Ariha in gospo Sluga, ki pripravljata prispevke za ATM TV Kranjska Gora, Radio Triglav ter Zgornjesavca. Zgornjesavc' izhaja enkrat mesečno v nakladi 19.230 izvodov, prejemajo ga vsa gospodinjstva in drugi naslovniki v občini Kranjska Gora, priložen pa je tudi izvodom Gorenjskega glasa.

3. TURISTIČNI PRODUKT: 1. FESTIVAL MOJ KR'J

3.1. Svečana otvoritev 1. festivala MOJ KR'J

Videospot Denis Porčič – Chorchyp in Oto Pestner »Moj kr'j«

EVA: Moj kr'j je res lep in zanimiv, ker drugače ga ne bi vsako leto obiskalo toliko turistov.

BOR: Seveda pridejo turisti, če imamo pa smučišče, pa vsako leto pokal Vitranc in nordijski center v Planici.

EVA: Že Chorchyp v pesmi omenja ogromno naravnih lepot, zelo bogata pa je tudi kulturna dediščina.

VID: Pred 6 leti je prva generacija turističnega podmladka naše šole, mi jim rečemo kar naši turisti, začela sodelovati na festivalu Turizmu pomaga lastna glava. Ko smo pripravljali turistične naloge, izlete, prireditve, smo se tudi ogromno naučili in marsikaj novega spoznali o naših krajih. Predvsem smo pa vsakič znova spoznali, da živimo v najlepših krajih na svetu, ki si zaslužijo svoj dan, svoj festival, zato dobrodošli na 1. festivalu Moj kr'j.

Slika 2: Svečano odprtje 1. festivala Moj kr'j.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

ZALA: Leta 2014 je bila tema festivala Turizmu pomaga lastna glava Na zabavo v naravo. Pripravili smo dvodnevni izlet ZABAVNO DOŽIVETJE SREDI JULIJSKIH ALP. Ker je Kranjska Gora neločljivo povezana s Kekcem, so se učenci, ki so tisto leto obiskovali turistični podmladek, za nekaj minut prelevili v igralce in zaigrali kratko gledališko predstavo »Kekec nekoč in danes«.

VID, BOR, MARTA: *Igra Kekec nekoč in danes* (Priloga 2)

JAN: Leta 2015 smo raziskovali zgodbe, saj je bila tema Zgodbe turizma. Učenci imamo radi dobre zgodbe, tudi take, ki nam jih pripovedujejo naši stari starši, torej take, ki gredo iz roda v rod. Zgodba o našem kraju je zgodba o prijaznih ljudeh, čudoviti naravi in turizmu. Je zgodba o Ajdovski deklici, Zlatorogu in Kekcu.

MANCA: Še tako lepe zgodbe pa imajo tudi kakšno temno stran. Jezero Jasna je danes lep kotiček našega kraja, še pet let nazaj pa je bila zgodba malo drugačna. In ker so učenci želeli, da to ne bi bila več naša sramota ampak lep del Kranjske Gore, kjer se vedno kaj dogaja, so pripravili prireditev GREGORJEVO PO NAŠE z naslovom SLADKOSTI V ZLATOROGOVI KRALJESTVU. Na predvečer gregorjevega so na ustvarjalni delavnici najprej izdelali gregorčke in jih nato spustili v jezero Jasna. Za spremljajoči program in želodčke so poskrbeli Kekec, Zlatorog in Ajdovska deklica. Takrat so si zaželeli, da bi bila njihova turistična naloga le uvod v uspešno zgodbo o turizmu ob jezeru Jasna. Nastala je naslednja pravljica.

EMA, ZALA, LOVRO, OŽBEJ: *Pravljica Sladkoti v Zlatorogovem kraljestvu* (Priloga 3)

LARA T.G.: Narava je Zgornjesavsko dolino bogato obdarila z lepotami in ravno naravne danosti so glavni pogoj za razvoj zelenega, odgovornega turizma. V Zgornjesavski dolini lahko turistom ponudimo marsikaj. Pri nas si lahko ogledajo jezera zeleno-modre barve, občudujejo presenetljive slapove in uživajo v pogledih na najlepše gore v Sloveniji. Vse to vključuje tudi izlet V ZELENEM OBJEMU LEPOT IN OKUSOV, ki ga je turistični podmladek pripravil leta 2016. S turistično nalogo so želeli povezati kraje Zgornjesavske doline, približati turistom vedno gostoljubne Zgornjesavce in predvsem kvalitetno preživeti čas v naravi. Pomembno vlogo v turizmu imajo tudi turistični spominki. Za družabno igro V ZELENEM OBJEMU LEPOT IN OKUSOV smo prejeli zlato priznanje.

EVA: Zgornjesavska dolina je poznana po celi Sloveniji in tudi izven njenih meja. V vseh letnih časih privablja številne turiste. Zato so se leta 2017 učenci vprašali, zakaj ne bi prišli k nam tudi devetošolci na svoj zaključni izlet? Tako so pripravili dvodnevni zaključni izlet za devetošolce, poln adrenalinskih dogodivščin, novih izkušenj in znanj. Na ZMAGOVALNEM POTOVANJU PO ZGORNJESAVSKI DOLINI bi izvedeli, zakaj ima Mojstrana Trg olimpijcev, v čem je svetovna posebnost Peričnika, zakaj stoji na Dovjem spomenik Jakobu Aljažu in kam kaže s svojo roko. Slišali bi legendo o Ledencu in zakaj se je Kranjska Gora včasih imenovala Borovška vas. Mogoče veste zakaj?

LOVRO: Bogati in pobožni ženi, nekateri pravijo, da je bila španska kraljica, se je nekoč sanjalo, da naj pri Mariji na belemrodu cerkev postavi tam, kjer stoji sedem borovcev. Ker je bila zares pobožna in bogata, je to tudi hotela narediti. Svoje služabnike je poslala, da bi našli tisti kraj, ki ga je v sanjah videla. Ko pridejo v našo dolino, zagledajo bel prod in potok, ki je tekkel po njem. Narodu je v senci sedmih borovcev stala Marijina kapelica. Kraj je bil ravno tak, kakršnega je žena videla v sanjah. Pripeljala je zidarje, da so podrli borovce in sezidali cerkev. Najprej so tja hodili romarji, nato pa so ljudje začeli graditi hiše in tam živeti. Tako je nastala cela vas, ljudem pa so zaradi sedmih borovcev začeli praviti »Barouci«.

TJAŠA: In kaj še ponuja izlet za devetošolce? Sankanje na poletnem sankališču Besna Pehta, zabavo ob jezeru Jasna, spanje v hostlu Barovc. Naslednji dan pa Podkoren in parkeljni, Zelenci, pa mini Vaški dan v Ratečah. Za konec pa bi v Planici dokazali, da smo tako pogumni kot naši orli, saj bi preleteli letalnico in postali junaki Planice. Pa recite, da ne bi bil dober zaključni izlet!?

MARTA: Leta 2018 smo spoznali, da obstaja tudi kulturni turizem. Najbolj pestro kulturno dediščino imajo Rateče, zato smo pripravili izlet S KAMIŠIBAJEM PO RATEČAH AD ŽOKA DA KRAPA. S pomočjo kolesa in kamišibaja smo pripravili voden ogled Rateč. S pomočjo legend in kamišibaja naš izletnik na zanimiv način spozna kulturno dediščino Rateč. Vidi, kje v Ratečah je možno drsati na naravnem drsališču, zakaj so morali Ratečani pol ure hoditi do železniške postaje, kaj imajo skupnega gosi in cerkev sv. Duha, Turki in cerkev sv. Tomaža, pa tudi Turki in črna mačka. Izletnik izve, kako se je nekoč zgodilo, da so namesto trupla pokopali krsto s hruškami, spozna rateško nošo in se pogovarja v rateškem narečju. V živo vidi izdelavo žokov in pripravo krapov ter se posladka z rateškimi dobrotami ter zapoje.

TINA, VID, BOR

Vesel mor' mo bit
vesel' ga srca,
ker smo iz luštnega kraja,
iz Rateč doma.

Film Dobrodošli v Ratečah

KATARINA: Junaki Planice letijo kot ptice ... je gotovo najbolj znana melodija v Ratečah in naš kraj čakajo v prihodnjih letih veliki izzivi in velike priložnosti. Leta 2019 smo praznovali 50 let letalnice bratov Gorišek in 40 let od prve izvedbe Avsenikove Planica, Planica. Letos bo Planica gostila svetovno prvenstvo v smučarskih poletih, leta 2023 pa svetovno nordijsko prvenstvo. Vse to nas je prepričalo, da tudi mi prispevamo svoj delež k promociji našega domačega kraja.

ALJA: Ker obstajajo različne vrste spominkov, različne pa so tudi želje turistov in obiskovalcev športnih prireditev, smo za lanskoletno turistično nalogo pripravili celo kolekcijo spominkov PLANICA – SNEŽENA KRALJICA, in sicer turistični vodnik, družabno igro in magnetek, vse skupaj pa povezuje naš znak, pa tudi posebna stojnica, namenjena našim spominkom. Turistični vodnik bo obiskovalce športnih prireditev prepričal, da si ogledajo še kakšno naravno ali kulturno znamenitost v Ratečah in se še kdaj vrnejo k nam, družabna igra jih bo popeljala v zgodovino Planice, magnetek pa jih bo večno spominjal na čudovito preživete dni v dolini pod Poncami in v Ratečah.

ADRIJANA: Ikona narodnozabavne glasbe Slavko Avsenik je Planico posvetil smučarskim skakalcem na eni največjih smučarskih letalnic na svetu, planiški. Pesem je bila prvič izvedena posebej za Svetovno prvenstvo v smučarskih poletih 15. marca 1979. Besedilo je napisal Marjan Stare.

Pesem Planica, Planica

VID: In tako smo prišli do leta 2020, nove teme Festival naj bo in današnjega festivala Moj kr'j. Upam, da boste uživali na delavnicah, ki smo jih pripravili za vas. Ob 12:15 pa se dobimo spet tukaj, da skupaj zaključimo 1. festival Moj kr'j.

Slika 3: Del organizatorjev 1. festivala Moj kr'j po svečani otvoritvi.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

3.2. Ustvarjalne delavnice

Udeleženci so razdeljeni v devet skupin. Vsaka skupina se udeležili treh ustvarjalnih delavnic, vsaka traja 45 minut.

1. RATEŠKI KRAPI

Uvod v delavnico

V Ratečah so bili v preteklosti zelo pogosto na jedilniku rateški krap, predvsem starejše gospodinjice jih še vedno radi pripravijo. Testo rateških krapov je lahko krompirjevo ali vlečeno. Pri pripravi krompirjevega testa skuhanemu in stisnjenemu krompirju dodamo jajca, sol, stopljeno maslo in moko. Pri vlečenem testu uporabimo klasične sestavine, kot so moka, jajca, voda in sol. Pripravljeno mešanico zgnetemo, zavijemo v štručko in razrežemo v okrogle krpice. Najpogosteje so v Ratečah delali špresave krape. Za nadev zmešamo polento, špres, drobnjak ali pehtran, na zaseki popraženo čebulo in sol. Jeseni, ko so obrodile hruške, so delali predvsem kocave krape. Za njihov nadev zmešamo posušene, skuhanne in zmlete hruške, polento, na zaseki popraženo čebulo, sladkor in cimet.

Iz močno zgnetenega izbranega nadeva oblikujemo kroglice in jih položimo na testo. Na sredi ga prepognemo čez nadev tako, da krap zapremo. Rob stisnemo in ga oblikujemo v »petelinov grebenček«. V osoljenem kropu jih kuhamo, dokler ne priplavajo na gladino. Ko je krap kuhan, ga zabelimo po okusu.

Recept

Testo:

3 srednje debele krompirje

½ kg moke

1 jajce

sol (po okusu)

2 žlici kisle smetane

topla voda

Nadev:

¼ kuhane polente

¾ špresa (skute)

malo drobno sesekljane in prepražene čebule

2 žlici kisle smetane

ščepec drobljenega pehtrana

sol (po okusu)

Slika 4: Priprava testa za rateške krape.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

2. HREPAVCI

Uvod v delavnico

Hrepavce so pripravljali in jih še vedno pripravljajo za pusta, na mizi pa so bili tudi ob drugih priložnostih ob obilnejših obrokih, npr. na ohcetih.

Za pripravo potrebujemo moko, rumenjake, kislo smetano, belo vino, limonino lupinico in ščepec soli. Mešanico sestavin zamesimo v testo in damo počivati na hladno, zato smo testo pripravili že včeraj. Danes ga bomo razvaljali na tanko in ga razrezali na pravokotnike. Po sredini testa bomo naredili štiri zarezke, ki jih bomo med seboj prepletli. Nato jih bomo ocvrli v olju, odcedili in še tople posuli s sladkorjem v prahu.

Recept

0,5 kg moke
6 dag masla
ščeč soli
8 rumenjakov
4 žlice kisle smetane
6 žlic belega vina
2 žlici ruma
olje za cvrtje
sladkor v prahu za posip

Slika 5: Priprava testa za hrepavce.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

Slika 6: Izdelava hrepavcev.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

3. RATEŠK GVAŽEK

Uvod v delavnico

Sladica je zloženka treh tipičnih rateških posladkov – domačih piškotov, pehtranove potice in suhih hrušk. Nastala je v sodelovanju s tremi restavracijami iz Rateč in kuharskega čefa Jerneja Raca ter je del menija Rateška južna, ki so ga oblikovali v okviru projekta AlpFoodway. Ker postaja kulinarika pomemben del turistične ponudbe, so tudi v Ratečah na podlagi tradicionalnih jedi in sestavin, ki zaznamujejo rateško prehransko dediščino, oblikovali sodoben meni. Sestavine mogoče zvenijo malo nenavadna kombinacija, ampak skupaj sestavljajo res zelo okusno sladico. Priprava je enostavna. Najprej bomo zmleli domače piškote. Suhe hruške imamo že skuhanе in ohlajene, tako da jih samo še zmeljemo. Skuti bomo dodali sladkor v prahu, vanilin sladkor in pehtran. Temu sledi samo še sestavljanje sladice. Najboljše pri vsem tem pa je, da lahko vse sestavine naredimo po lastnem okusu. Tukaj mislimo predvsem na dodani sladkor.

Recept

domači piškoti
suhe hruške
skuta
pehtran
vanilin sladkor
sladkor v prahu

Slika 7: Priprava sladice ratešk gvažek.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

4. IZDELAVA SPOMINKOV

Uvod v delavnico

Spominek je nekaj, kar si turist kupi za spomin na dneve, dan, ure, trenutke... Za spomin na deželo, kraje, ljudi, njihove mojstrovine, posebnosti, drugačnosti... Turistični spominki predstavljajo pomemben del turistične ponudbe. Poznamo različne vrste spominkov: knjige, razglednice, oblačila, umetniška dela, hrana in pijača, družabne igre, magnetki...

Ker je ena najbolj znanih gorskih rož planika redka in zaščitena rastlina, je bolj malo možnosti, da jo bomo videli v naravi, sploh jo pa ne smemo trgati, zato je turistični podmladek leta 2014 izdelal magnetek v obliki planike. Potrebujemo modelirno maso, nožke za oblikovanje, pečico ter nekaj domišljije in dobre volje.

Slika 8: Magnetek planika.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

Slika 9: Magnetek Planica snežena kraljica.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

Lansko leto pa smo izdelali lesen magnetek. Na magnetek smo ročno vžgali motiv, naš logotip, ki združuje znak Nordijskega centra Planica (jata čapelj kot simbol poletov na smučeh) in znak TD Rateče-Planica (gorenjski nagelj). Za izdelavo potrebujemo lesene deske, svinčnik, spajkalnik, barvice in magnetek.

Slika 10: Izdelava spominkov.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

5. TURISTIČNI OGLED MOJ'GA KRAJA

Uvod v delavnico

Pozdravljeni, predstavljajte si, da ste turisti iz drugega konca Slovenije. Popeljala vaju bova po nekaterih znamenitostih, ki jih lahko najdete v Kranjski Gori. Tako boste spoznali delo turističnega vodnika.

Od šole se bomo najprej sprehodimo do Parka miru, ki so ga postavili leta 2016 ob 100. obletnici Ruske kapelice pod Vršičem. Na tablah so na ogled fotografije in opisi v slovenskem, ruskem in angleškem jeziku. Ko hodimo po parku, se nam zdi, kot da hodimo po cesti iz Kranjske Gore čez Vršič v Trento.

Naslednja naša postaja je kip Kekca.

Pisatelj Josip Vandot, po katerem se imenjuje tudi naša osnovna šola, je med letoma 1918 in 1924 objavil trilogijo mladinskih planinskih zgodb, v katere kot glavnega junaka postavi desetletnega fantiča z imenom Kekec. V njih nastopajo tudi Rožle in deklica Mojca, strašni Bedanec in divja žena Pehta, ki je prebivala v Črni vopi (črni luknji) na pobočju Vitranca, kamor je odpeljala poredne otroke.

Po tej poti se lahko odpravite proti jezeru Jasna. Sestavlja ga dvoje medsebojno povezanih umetnih jezer ob sotočju potokov Velike in Male Pišnice. Kopalce in ostale obiskovalce pri jezeru Jasna pričakujejo pomoli in 6 metrov visoka razgledna ploščad. Ob jezeru se lahko ohladite tudi z osvežilno pijačo ali sladoledom ter uživajte v razgledu na čudovite Julijske Alpe v ozadju.

Ker prav danes mineva 136 let od rojstva Josipa Vandota, se odpravimo še do njegove rojstne hiše. Na Vandotovi rojstni hiši je spominska tabla z zapisom: »Tukaj rodil se je Josip Vandot, pisal je knjige za mladi rod. Živ ohranili mu bodo spomin Kekec in Mojca in Kosobrin.«

Odpravimo se proti Liznjekovi domačiji, 300 let stari domačiji. Bila je bogata gruntarska domačija, nekaj časa gostilna. Lesena hiša je bila zgrajena v drugi polovici 17. stoletja, zidana kamra poleg nje pa v 18. stoletju, v času baroka. Njena prostorska zasnova je v preteklosti predstavljala eno najnaprednejših arhitektur pri nas, danes pa se nam kaže kot prototip pristne slovenske alpske hiše. K njej spada tudi značilno veliko gospodarsko poslopje iz leta 1781. Hišo krasijo poslikave na fasadi, kamnit polkrožni portal in lesen gank (balkon). V zidanem pritličju so črna kuhinja, veža, vežna in hišna kamra ter hiša z lesenim stropom, izrezljano rozeto in letnico 1781 na nosilnem tramu. Na prostornem podstrešju sta dva »štibla« - leseni kamri, v »čevdru« pa so bile kleti in hlev.

Včasih je veljala za sramoto Kranjski Gori, saj je pred očmi mnogih rodov počasi propadala, danes pa ji je v čast. Od leta 1983 je Liznjekova domačija obnovljena in z etnološko zbirko muzejsko preurejena.

Na poti proti šoli si ogledamo še Trg na Gorici, ki predstavlja središče dogajanja, saj tukaj potekajo različne prireditve, obiskovalcem pa je pogosto na voljo tudi pestra ponudba na stojnicah. Cerkev Marije Vnebovzete je bila narejena leta 1510. Njen izvajalec je bil mojster Jernej Firtaler iz Beljaka. V 19. stoletju je Kranjska Gora postala center živahnega trgovanja in avgusta 1848 je dobila tržne pravice, na kar spominja steber na trgu pred cerkvijo.

Hvala za vašo pozornost in lepo vabljeni, da si ogledate še ostale znamenitosti v naši dolini.

Slika 11: Turistični ogled moj'ga kraja.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

6. IZDELAVA STOJNICE

Uvod v delavnico

V turizmu je promocija zelo pomembna. Za nas je pomembna predvsem predstavitev na turistični tržnici. S skupnimi močmi se bomo potrudili, da bo naša stojnica privlačna na pogled in polna koristnih informacij. Poskrbeli bomo, da bodo obiskovalci kar sredi Mercatorjevega centra doživeli del festivala Moj kr'j. Pred petimi leti so se učenci turističnega podmladka sprehajali po Kranjski Gori. Na Trgu na Gorici so opazili lesene hišice, ki so služile prodaji različnih izdelkov, pijače in jedi. Predstavljali so si, kako bi bilo lepo, če bi bile te hišice postavljene ob jezeru Jasna. In zdaj so. Zgleda, da imajo turistični delavci v Kranjski Gori zelo podobne ideje kot naš turistični podmladek. Zato bomo na naši delavnici izdelali del lesene hišice in sliko, ki bo predstavljala lepote naših krajev.

Slika 12: Izdelava naše stojnice.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

Slika 13: Izdelava slike.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

7. LEGENDE MOJ'GA KRAJA

Uvod v delavnico

Kot veste, v času, ko so bili naši dedki in babice še mladi, niso imeli pametnih telefonov, da bi se z njimi kratkočasili kot mi. Tako so se ob dolgih zimskih večerih posedli okoli kamina ter prisluhnili zgodbam in legendam njihovih starih staršev. Pa se vrnimo nazaj, v čas njihove mladosti in prisluhnimo starim legendam naših krajev. Vaša naloga bo, da boste legende predstavili, in to s kamišibajem. Razdelili se boste v dve skupini. Vsaka skupina si bo izbrala eno legendo (Priloga 4), pripravila slikovno gradivo in na koncu s pomočjo kamišibaja predstavila izbrano legendo moj'ga kraja.

Slika 14: Uvod v ustvarjalno delavnico.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

Slika 15: Ustvarjanje slik za predstavitev legend.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

8. DRUŽABNE IGRE

Uvod v delavnico

Spominek je nekaj, kar si turist kupi za spomin na dneve, dan, ure, trenutke... Za spomin na deželo, kraje, ljudi, njihove mojstrovine, posebnosti, drugačnosti... Turistični spominki predstavljajo pomemben del turistične ponudbe. Poznamo različne vrste spominkov: knjige, razglednice, oblačila, umetniška dela, hrana in pijača, magnetki...

Med spominke sodijo tudi družabne igre. Na delavnici boste spoznali družabne igre, ki so jih v teh letih pripravili učenci turističnega podmladka: V ZELENEM OBJEMU LEPOP IN OKUSOV, ZMAGOVALNO POTOVANJE PO ZGORNJESAVSKI DOLINI, S KAMIŠIBAJEM PO RATEČAH AD ŽOKA DA KRAPA in PLANICA – SNEŽENA KRALJICA.

Družabno igro Planica – snežena kraljica se igra po principu človek ne jezi se. Igra je poučna, saj z njeno pomočjo igralci spoznajo zgodovino Planice, vse pomembne mejnike v zgodovini smučarskih skokov, zaradi katerih bo Planica za vedno zapisana v zgodovino slovenskega in svetovnega športa. Podobna igra je tudi V zelenem objemu lepote in okusov, ki predstavlja lepote Zgornjesavske doline. Naravne lepote so skrite tudi na kockah, ki jih je potrebno sestaviti v slike. Zadnja igra pa je spomin S kamišibajem po Ratečah ad žoka da krapa. Preverili boste vaš spomin in hkrati spoznali legende moj'ga kraja.

Slika 16: Igranje družabnih iger.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

9. NARODNA NOŠA IN RATEŠKO NAREČJE

Uvod v delavnico

Na naši delavnici boste spoznali narodno nošo in rateško narečje. Rateška noša je izredno lepa, bogata in raznolika. Ker je bilo volne v Ratečah vedno dovolj, se je tako za žensko kot moško obleko iz lanu in domače volne tkala raševina. Da so uporabljali toplejše blago, je razumljivo, saj je v Ratečah podnebje dosti ostrejšje in neprimerno za lahkotnejše tkanine. Za rateške ženske noše je značilno nagubano krilo iz črne ali vijoličaste raševine. Na spodnjem robu je zelen ali vijoličast trak, okrašen spodaj in zgoraj z vijugasto našito vrvico zelene ali vijoličaste barve. Pod ras je treba obleči čim več poškopljenih spodnjih kril, obujejo pa se iz belega bombaža spletene nogavice z bunkicami. Zgoraj se pod ras obleče belo srajco, ušpetelj, iz tanjšega domačega platna ali bombažnega blaga. Ušpetelj je okrašen z vezeninami in v rokavih bogato nabran. Ogrne se tudi naprsno ruto, svileno s cvetličnimi vzorci in z resicami, ki se spredaj spne z okrasno zaponko. V zimskem času, starejše ženske pa tudi poleti, oblečejo namesto ušpetlja šlabanko, to je tesno prilegajočo se jopo. Čez krilo se obleče še predpasnik – burtah in zavežejo vzorčasti svileni trakovi – žnure, ki se zadaj oblikujejo v pentljo. Povrhu se opaše še kovinski pas – kositr. Na glavi so ženske večinoma nosile rute, ki so bile glede na praznike različne barve in blaga. Vaščani zelo spoštujejo to nošo. Na noše zelo skrbno pazijo. Hranijo se večinoma v skrinjah, krila so zvitá v podolgovate zvitke. V vsaki večji kmečki hiši v vasi je vsaj en komplet ženske noše, nekatere zelo stare so še iz druge polovice 19. stoletja.

Rateško narečje je še danes močno podobno govorici Koroške z druge strani Karavank. Pisatelj Josip Lavtizar rateško govornico opisuje kot trdo in zategnjeno. Boj z naravnimi silami, vsakdanji opravki pri živini so dali jeziku bolj oster značaj.

V Ratečah se torej ne govori gorenjsko, ampak ziljsko narečje koroške narečne skupine – tako kot v sosednji Kanalski dolini v Italiji in Ziljski dolini v Avstriji. Ratečani so bili, kot je mogoče ugotoviti tudi iz njihovega narečja, v svoji zgodovini upravno, gospodarsko in kulturno veliko bolj povezani s Koroško kot s Kranjsko. Ker pa je v zadnjih sto letih državna meja otežila vsakodnevne, nekoč naravne stike s slovenskimi sosedi v Italiji in Avstriji, je življenje Ratečane bolj povežalo z Gorenjsko.

Ali veste kaj pomenijo naslednje besede: kôšta, čômpe, kôca, špájza, címər, šprês, pútər, gvəž, žúpa, fántavc, hrêpavc, smènj, kôrba, tjêvdər, sírk, cúkər, jésəh, présnjak, prájkəlj in kapús?

Slika 17: Predstavitev narodne noše in rateškega narečja.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

3.3. Zaključna slovesnost 1. festivala Moj kr'j

ADRIJANA: Dobrodošli še enkrat. Hvala vam za čudovito dopoldne. Upamo, da ste se zabavali tako kot mi.

OŽBEJ: In da ste se kaj novega naučili.

PETER: Ter predvsem spoznali, da res živimo v najlepših krajih z bogato naravno in kulturno dediščino.

ADRIJANA: Festival Moj kr'j ponuja številne možnosti izvedbe. Tako smo letos spoznali naše kraje s pomočjo dela našega turističnega podmladka v preteklih šolskih letih in tudi v tem.

OŽBEJ: Pa pogledjmo kaj smo delali na ustvarjalnih delavnicah (*vodje delavnic predstavijo delo na ustvarjalnih delavnicah, na PowerPoint predstavitvi so slike z delavnic*):

1. Rateški krapi
2. Hrepavci
3. Ratešk gvažek
4. Izdelava spominkov
5. Turistični ogled moj'ga kraja
6. Izdelava stojnice
7. Legende moj'ga kraja
8. Družabne igre
9. Narodna noša in rateško narečje

Slika 18: Zaključna slovesnost 1. festivala Moj kr'j.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

PETER: Da je na delavnicah potekalo vse tako kot je treba, so nam pomagale gospe Marija Stranig, Tina Brlogar, Jerca Kramar in gospod Klemen Zima (*povabimo jih na oder in se jim zahvalimo z darilom*).

ADRIJANA: Brez tehnične podpore Žana in Gašperja tudi ne bi šlo.

OŽBEJ: Pa brez vas spoštovani učitelji in učenci tudi ne. Hvala vam, da ste bili del 1. festivala Moj kr'j in da ste tako skupaj z nami ustvarili našo letošnjo turistično nalogo.

PETER: Preden poizkusimo dobrote, ki so nastale na naših delavnicah, pa še enkrat prisluhnimo pesmi, ki je dala ime našemu festivalu.

ADRIJANA: In tokrat si ne bomo ogledali videospota ampak jo bomo slišali v živo, saj je z nami Denis Porčič – Chorchyp.

Slika 19: Nastop Denisa Porčiča – Chorchypa.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

Po kratkem koncertu sledi degustacija jedi, pripravljenih na ustvarjalnih delavnicah, ter druženje s Chorchypom in nami, učencem turističnega podmladka.

Slika 20: Rateški krapi.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

Slika 21: Rateški gvažki.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

Slika 22: Hrepavci.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

Slika 23: Organizatorji po uspešno zaključenem 1. festivalu Moj kr'j.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

3.4. Po festivalu ...

Po festivalu smo zbrali mnenja udeležencev. Prevladovalo je navdušenje nad našim festivalom. Navdušeni so bili nad pripravo in degustacijo jedi ter glasbenim presenečenjem. Pohvalili so našo sproščenost, ko smo vodili delavnice, ki so se jim zdele zelo domiselne in zanimive. Ideja za festival se jim je zdela odlična, in to ne samo zaradi tega, ker ta dan ni bilo pouka. Spoznali so, da se lahko tudi na takšnih festivalih veliko naučimo, pa vseeno tudi zabavamo. Opazili so naš trud. Kljub temu, da tu živimo, večina že od rojstva, so učenci na naših delavnicah spoznali veliko novih stvari. Med ustvarjalnimi delavnicami so udeleženci zelo pohvalili delavnico Legende moj'ga kraja, kjer so poleg tega, da so spoznali legende, lahko tudi pustili domišljiji svojo pot in ustvarjali. Večina jih je prvič slišala za kamišibaj, ker pa je bil na kolesu, jim je bilo še toliko bolj zanimivo. Največ novega znanja pa so pridobili na delavnici Narodna noša in rateško narečje. Tudi za Ratečane je bila kakšna narečna beseda velika uganka. Narodno nošo so udeleženci lahko tudi oblekli. Še posebno pa so bili začudeni nad podatkom, da je narodna noša stara približno 150 let.

Slika 24: Oblačenje narodne noše.

Vir: OŠ Josipa Vandota Kranjska Gora

Ko so na zaključni slovesnosti slišali poročanje z vseh delavnic, jih je veliko izrazilo željo, da bi lahko vsaka skupina obiskala več delavnic in ne le treh. Za konec je bila podana tudi želja, da bi se tak festival ponovil tudi za naslednje generacije.

Nad izvedbo festivala smo bili navdušeni tudi organizatorji. Spoznali smo, da je za izvedbo takega festivala nujna dobra organizacija, ki mora predvideti prav vse. Kljub temu, da nas je bilo kar 19 učencev, pa nas je na dan izvedbe festivala ostalo le še 16, zato so bile potrebne manjše spremembe in malo improvizacije. Na srečo, se je vse dobro izteklo in udeleženci sploh niso opazili, da med organizatorji kdo manjka. Veseli nas tudi, da se je uresničil naš finančni načrt in da nismo imeli dodatnih stroškov. Pri načrtovanju ur našega dela pa smo se malo ušteli, saj se je število ur opravljenega dela ustavilo pri številki 538.

4. ZAKLJUČEK

Zastavljene cilje smo dosegli. 1. festival Moj kr'j je bil poučen, ustvarjalen, okusen in zabaven. Na koncu smo bili zadovoljni vsi, organizatorji in udeleženci. Ponosni smo nase, da nam je resnično uspelo organizirati festival in da smo dokazali, da je možno organizirati festival s pomočjo turističnih nalog. Nekateri učenci turističnega podmladka letos zapuščamo osnovno šolo, kar nekaj pa nas ostaja, tako da obstaja velika verjetnost, da postane festival Moj kr'j tradicionalna prireditev ob Vandotovem dnevu. Torej, se vidimo 15. januarja 2021 na 2. festivalu Moj kr'j.

5. VIRI IN LITERATURA

- ✓ Dobrodošli v Ratečah. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WDTSwvx5kDs>
- ✓ Dolina sanjska, kulinarika božanska. URL: <https://www.kranjska-gora.si/media/dokumenti/solum.pdf>
- ✓ Lavtižar, J., 1998. Rateška kronika Josipa Lavtižarja. Kranjska Gora, Župnijski urad, 239 str.
- ✓ Moj kr'j. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ck-m4Q9qz1Y>
- ✓ Petrič, M., 1990. Rateče. Ljubljana, Založba Obzorja Maribor, 112 str.
- ✓ Rateška košta : prehranska dediščina Rateč, 2019. Razvojna agencija Zgornje Gorenjske, 64 str.
- ✓ Rateška noša. URL: <http://www.kranjska-gora.si/sl/znamenitosti/kulturne/spomeniki-in-zgodovina/rateska-nosa>
- ✓ Rateški krapi. URL: <https://www.kranjska-gora.si/sl/sprostitev/kulinarika/kulinaricne-specialitete/rateski-krapi>
- ✓ Rateški slovar : ad abnjaka da žoka in ad agrabka da žlef, 2015. Kranjska Gora, Občina, 112 str.
- ✓ Turistične naloge:
 - ✓ ZABAVNO DOŽIVETJE SREDI JULIJSKIH ALP
 - ✓ SLADKOSTI V ZLATOROGOVM KRALJESTVU
 - ✓ V ZELENUM OBJEMU LEHOT IN OKUSOV
 - ✓ ZMAGOVALNO POTOVANJE PO ZGORNJESAVSKI DOLINI
 - ✓ S KAMIŠIBAJEM PO RATEČAH AD ŽOKA DA KRAPA
 - ✓ PLANICA – SNEŽENA KRALJICA

LETAK

MOJ KR'J

1. festival

KDAJ: 15. januar 2020

KJE: OŠ JOSIPA VANDOTA Kranjska Gora

8:30 otvoritev festivala

9:30 – 12:00 ustvarjalne delavnice

12:15 zaključek festivala z degustacijo in

presenečenjem 😊

ORGANIZATOR: Turistični podmladek OŠ Josipa Vandota

PRILOGA 2

KEKEC NEKOČ IN DANES

TINKARA: Rožle? Kaj pa je?

ROŽLE (šepeta): Ne kriči!

TINKARA: Kdo kriči?

ROŽLE: Pššššššššš! Ti! A ne vidiš? (Tinkara gleda, Kekec obstane, se obrne) Tam!

TINKARA: Kaj?

KEKEC: Kaj je spet?

ROŽLE: Nekaj je tam!

TINKARA: Kje?

ROŽLE: Ma tam, ti pravim! Za smreko!

TINKARA (gleda): Ja, seveda je, druga smreka, Rožle. Kaj pa?

KEKEC: Kaj spet vidi? Pehlinega volka? Bedančevo kletko?

ROŽLE: Ti pa kar nič ne govori! Tam spodaj, Tinkara.

TINKARA: Tisto je grm.

ROŽLE: Levo.

TINKARA: Tisto je skala.

ROŽLE: Malo desno.

TINKARA: Šop trave, Rožle!

ROŽLE: Bedančeva brada, ne pa šop trave!

(Tinkara gleda, odstopi korak; tudi njo je postalo strah.)

TINKARA: Kekec, kaj je tisto tam?

KEKEC: Rožletov kakec, Tinkara. (stopi tja, kamor gledata Tinkara in Rožle, odtrga šop trave in se zareži) E, Tinkara, Tinkara, nikar ne nasedaj Rožletu. Ta še v kravi vidi Pehlinega volka!

ROŽLE: Jaz ne grem naprej!

TINKARA: A to je to? Kekec, si ga slišal? Pošljiva ga nazaj!

KEKEC: Kaj je Rožle, boš šel sam nazaj skozi gozd? Pehlinemu volku v gobec, stricu Bedancu v roke?

ROŽLE: Nikamor ne grem. (sede na tla) Prav tu bom obsedel. Prav nikamor več ne grem.

TINKARA: Kekec, spočijmo se. Sedimo in odpočijmo si.

KEKEC: Eh, Rožle, Rožle. (vrne se, sede in začne prepevati)

Kaj mi poje ptičica

ROŽLE (igra igrico na telefonu): Bum, bum, bum, zadel sem ga!!!

KEKEC: Ti pa tvoje igrice, rajši uživaj v naravi. Poglej Tinkaro. (V tistem trenutku Tinkari zazvoni telefon)

ROŽLE: No, a zdaj vidiš, Tinkara ni nič boljša od mene. Boš videl koliko časa bo klepetala.

TINKARA: Joj, kar prekinilo je, sploh ni signala, kaj naj naredim? Gremo hitro naprej.

ROŽLE: Ne morem verjet, prazen telefon imam. Kje je kakšna vtičnica?

TINKARA: Dajta no, gremo hitro do ceste, tam je gotovo signal.

ROŽLE: Ne, pojdimo v kočo, ali pa še bolje kar v dolino. »Dost« imam tega gozda.

KEKEC: Vidva pa sta prijatelja in pol. Vsak s svojim telefonom v roki, namesto da bi se pogovarjala z mano, uživala v sončku in poslušala ptičje petje. Zakaj sem vaju sploh vzel s sabo?!

TINKARA (Rožletu): Veš, Kekec ima prav. Namesto da bi se skupaj družili, pa smo vsak v svojem svetu. Pospraviva telefone in se pridruživa Kekcu.

Kekčeva pesem

PRILOGA 3

SLADKOSTI V ZLATOROGOVEM KRALJESTVU

V Zlatorogovem kraljestvu, ob jezeru Jasna in pod mogočnima Prisankom in Razorjem, stoji Zlatorogov kip. Kip, ki ima čudežno moč, saj lahko bere misli ljudi.

Tako je Zlatorog opazil, da so se ljudje, ki so prihajali v njegovo bližino, navduševali nad čudovito pokrajino, vendar pa so kraj zapuščali z mešanimi občutki. Zapuščene hiše tik ob jezeru in prazni želodčki so pri turistih povzročali slabo voljo. Zlatorog je postajal vedno bolj žalosten.

Naravo je ponekod še vedno prekrival sneg. Tam, kjer so sončni žarki najbolj vztrajni, pa so na travnikih že cvetele rožice. Sončnih žarkov se je najbolj veselil Kekec, saj je komaj čakal, da se bo s svojimi kozami odpravil na pašo v planine.

Še prej pa se je Kekec odpravil v Zlatorogovo kraljestvo. Veste, Kekec ni bil le pogumen fantič, ampak je imel tudi čudežno moč. Če se je dotaknil Zlatorogovega kipa in zapel svojo pesem, je le-ta oživel.

Ponavadi sta bila Kekec in Zlatorog nasmejana, danes pa sta bila njuna pogleda žalostna.

Zlatorog: »Zakaj se v mojem kraljestvu nič ne dogaja? Zakaj nihče ne poskrbi za obiskovalce, da bi bili veseli in bi se radi vračali k meni?«

Kekec: »Zakaj se ljudje v teh krajih ne veselijo pomladi tako kot jaz?«

Kekec in Zlatorog sta se pritoževala drug drugemu, potem pa sta se odločila, da skupaj rešita Zlatorogovo kraljestvo in navdušita ljudi nad pomladjo.

Odpravila sta se na sprehod do Ajdovske deklice. Kekec je že neštetokrat opazoval ta okamneli, od sonca ožgani, od dežja izprani, od viharjev zaznamovani, žalostni obraz, ki strmi iz stene Prisanka. Ajdovska deklica je bila tudi prerokovalka, zato sta jo nujno potrebovala, saj bi jima mogoče znala svetovati, kaj naj storita, da rešita Zlatorogovo kraljestvo.

Pri Ajdovski deklici Kekčeva čudežna moč ni pomagala. Že velikokrat se je trudil, da bi jo oživel, vendar mu tega še ni uspelo storiti. Danes pa je bil z njim tudi Zlatorog. In ko sta modrovala, kaj naj storita, sta pred seboj zagledala lepo deklico s klobukom z rdečo pentljo.

Deklica ju je ogovorila: »Pozdravljena. Končno si je spet nekdo močno zaželel moje pomoči in sedaj sem tukaj. Povejta, kaj vaju muči.«

Kekec in Zlatorog sta se presenečeno pogledala, potem pa zaupala Ajdovski deklici vse svoje probleme.

Ajdovska deklica je zaprla oči in po nekaj za Kekca in Zlatoroga zelo dolgih minutah začela govoriti: »Vidim jezero, noč, lučke, čaj, okusno pecivo in nasmejane ljudi.«

Zlatorog je začel razmišljati, Kekec pa je žalostno vprašal: »Kaj pa pomlad?«

»Mogoče pa vidim dogodek, ki je povezan tudi s pomladjo,« je rekla Ajdovska deklica. In takrat se je Kekec spomnil, da je nekoč slišal, da v nekem ne tako oddaljenem kraju vsako leto v vodo spuščajo lučke in tako pozdravijo pomlad.

Vsi so skakali od veselja. Ideje so kar deževale iz njihovih ust. Ajdovska deklica bo spekla odlično jabolčno pito in skuhala čaj za srečo, Zlatorog bo poskrbel za lesene hišice, ki bodo pričarale pravljичno vzdušje, Kekec pa bo pripravil lučke in po vsej dolini raznesel novico o dogodku.

Ljudje so prihajali iz bližnjih in daljnih krajev. Z zanimanjem so poslušali Kekca, ki jim je pripovedoval o starem običaju spuščanja lučk v vodo. Tudi sami so spustili vsak svojo lučko in tako pozdravili pomlad.

Ajdovska deklica je obiskovalcem postregla s pito in čajem za srečo.

Po Zlatorogovem kraljestvu se je spet razlegal smeh. Njihova naloga je bila opravljena, zato so se lahko vrnili na svoja stara mesta. Ajdovska deklica je postala okamneli obraz v steni Prisanka, ki pa začuda ni bil več žalosten, Kekec se je pevajoč odpravil v planine, Zlatorog pa se je skrivnostno nasmihal v svojem kraljestvu, ob jezeru, katerega že samo ime priča o njegovi lepoti.

PRILOGA 4

O LEDENCU

Vršaci nad Gozd Martuljkom so mogočni. To pa zato, ker so povezani z velikanom Ledencem. Ne posebno prijazen velikan je bil bolj lene sorte. Užival je v mrazu in ledu, vetru in snegu. Nekoč si je zaželel, da bi zraven njegove jame stala najvišja gora sveta. Z rjovenjem je nagnal skupaj ostale velikane in jim ukazal, naj jo pričnejo graditi. Ker so se ga bali, so ga ubogali. Gora je rasla in rasla, Ledenec pa še kar ni bil zadovoljen. Utrujeni in naveličani velikani so razmišljali, kako ga ukaniti. Ko je nekoč zaspal v svoji votlini, so mu nanosili dračja pred njo in ga zažgali. Ledenec se je v votlini od dima zadušil in se začel topiti. Še danes teče izpod Martuljkovih gora potok Martuljek z dvema slapovoma, gora, ki jo je gradil pa se imenuje Špik.

Ali najdete obraz Ledenca?

O IMENU RATEČE

Za ime vasi je več razlag. Po prvi naj bi se vas imenovala po prvem prebivalcu, pastirju s Koroške, imenovanem Ratej. Po drugi razlagi je ime vasi v zvezi z razvodnico med savskim in dravskim porečjem, ki poteka tu. Zaradi tega »raztečja« je tu precej močvirnatega sveta.

O NASTANKU CERKVE SVETEGA DUHA

Neki rateški gospodar iz Rožičeve hiše je imel gosi. Gosi so mu ušle in šele čez nekaj let prišle nazaj ter se usedle na grič blizu hiš. Mož je imel to kakor opomin, naj postavi na tem kraju kak spomin Bogu v čast. Res zida na dotičnem griču lično cerkev, ki stoji še dandanes.

O TRUGI IN HRUŠKAH

Po ljudskem izročilu so nekdam mrliče iz Rateč pokopavali na Rodinah. Pozimi ob velikem snegu in mrazu so morali hraniti umrle na hladnem in so jih na rodinsko pokopališče pripeljali šele, ko

so si utrli pot za sani. Nekoč so pomotoma pokopali skrinjo s suhimi hruškami, domači pa so šele po pogrebu spoznali, da je »truga« z mrličem ostala doma. Ker so Rodine kar oddaljene od Rateč,

se pripoveduje, da je mož pokojno ženo spremil na Rodine, nazaj grede pa se že oženil in pripeljal domov novo gospodinjo.

O TURKIH IN CERKVI SVETEGA TOMAŽA

Ko so izvedeli Ratečanje, da Turki že niso več daleč, jih je zelo skrbelo, kako bi obvarovali pred sovragom cerkev sv. Tomaža. Na misel jim je prišel čuden pripomoček. Cerkev so zvezali ob vnani strani z močno blagoslovljeno verigo ter pokazali s tem trdno zaupanje na božjo pomoč, češ, da se bo Turčin bal tega strašila. In glej čudo! Turki niso šli po navadni poti mimo cerkve s svojimi mulami, ampak so šli po drugi strani proti Koroški.

O TURKIH IN ČRNI MAČKI

Iz zgodovine vasi je potrebno še enkrat omeniti prodor Turkov. Vaščani so se pred Turki umaknili iz vasi. Po ljudskem izročilu naj bi bila ostala v vasi le Pintbaša, ker ni mogla bežati. Skrila se je v klet. Ko so Turki hoteli vdreti v klet, je izpustila skozi lino črno mačko in Turki so opustili svojo namero. Drugo izročilo pravi, da so gospodarja domačije pri Zgornjem Brancu, ki je pasel ovce v Pejcah, na začetku vasi, Turki odpeljali s seboj. Ko se je po več letih vrnil, ga ni nihče več poznal, prepoznal ga je le domači pes Moraš.

PRILOGA 5

OSNUTEK PREDSTAVITVE 1. FESTIVALA MOJ KR'J NA TURISTIČNI TRŽNICI

Stojnico smo izdelali v okviru ustvarjalnih delavnic 1. festivala Moj kr'j. Izgledala bo kot lesena hišica, katere pogled skozi okno razkriva vse lepote Zgornjesavske doline. S seboj bomo prinesli tudi ostale izdelke, ki so nastali na ustvarjalnih delavnicah. Če boste obiskali našo stojnico, se boste naučili kakšno rateško narečno besedo in dele rateške narodne noše ter se posladkali z našimi dobrotami. Če še ne poznate Chorchypove pesmi Moj kr'j, jo boste spoznali pri nas. Najbolj boste uživali tisti, ki boste k nam prišli s pametnimi telefoni, saj smo pripravili zanimive filmčke. Poskrbljeno pa bo tudi za ostale, ki jim je sodobna tehnologija tuja. Saj veste, mi obvladamo tudi pripovedovanje s kamišibajem.